

5. Гурська А. Л. Полісемія чи широка семантика? / А. Л. Гурська // Особливості розвитку сучасних германських і романських мов. – 1974. – С. 9–12.
6. Димова С. Н. К проблеме широкого значения слова (на материале существительного way) / С. Н. Димова // Учен. зап. Моск. гос. пед. Ун-та: Синтаксические исследования по английскому языку. – 1971. – Т. 416, № 1. – С. 120–135.
7. Ивченко Л. Л. Значение и употребление глаголов объемной семантики в современном английском языке (Семантика английского глагола to take): автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 «Германские языки» / Л. Л. Ивченко. – Одесса, 1980. – 24 с.
8. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка: Учебник для институтов и факультетов иностранного языка / И. В. Арнольд. – М.: Высшая школа, 1990. – 295 с.
9. Плоткин В. Я., Гросул Л. Я. Широкозначность как лексико-грамматическая категория / В. Я. Плоткин, Л. Я. Гросул // Теоретические проблемы семантики и ее отражения в одноязычных словарях. – 1982. – С. 82–87.
10. Квеселевич Д. И. К вопросу о фразеологизмах-интенсификаторах / Д. И. Квеселевич // Сб. научн. тр. МГПИИЯ им. М. Тареза. – 1973. – № 71. – С. 165–17.
11. Авдеев А. А. Проблемы широкозначности и ее соотношение с полисемией и дейксисом (на материале имен существительных английского, русского и французского языков): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Авдеев Александр Александрович. – Воронеж, 2005. – 172 с.
12. British National Corpus [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.natcorp.ox.ac.uk>
13. Brown D. The Da Vinci Code / D. Brown. – L. : A Gorgi Book, 2009. – 590 p.
14. Cambridge Advanced Learner's Dictionary [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://dictionary.cambridge.org>
15. Longman Dictionary of Contemporary English. – [New Edition]. – Pearson : Pearson Education Limited, 2004. – 1668 p.
16. Longman Dictionary of Contemporary English 4 with CD Paperback – March 18, 2003
17. Oxford Dictionary of Current English. – Oxford : Oxford University Press, 2001. – 1083p.
18. Oxford Dictionaries [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.oxforddictionaries.com>
19. The Merriam-Webster Dictionary [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.merriam-webster.com>
20. The Penguin A-Z thesaurus / [editor R. Fergusson] – L. : Penguin books, 2001. – 442 p.

УДК 378.147:20

В. М. Жуковський, К. В. Сімак,
Національний університет «Острозька академія», м. Острог

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Стаття присвячена проблемі організації самостійної роботи студентів-філологів першого курсу. У статті проаналізовано роль самостійної роботи студентів, підходи до організації самостійної роботи, а також форми і методи організації самостійної роботи студентів у процесі оволодіння англійською мовою для професійного спілкування. Запропоновано навчально-методичні рекомендації організації самостійної навчальної діяльності під час вивчення англійської мови у ВНЗ.

Ключові слова: самостійна робота, студент, самостійна навчальна діяльність, навчально-методичні рекомендації.

THE ROLE OF INDIVIDUAL WORK OF FIRST-YEAR STUDENTS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL LANGUAGE COMPETENCE FORMATION WHILE PREPARING BACHELORS OF ARTS IN FOREIGN LANGUAGES AND LITERATURE

The article presents the researchers' points of view on the role of individual work of students. In particular, attention is drawn to the fact that due to the introduction of a new Law on Higher Education in Ukraine (Decree №1556-VII of 01.07.2014) and a dramatic reduction in class hours, university's administrators are determined to maintain the high level of university students' preparation. The aim of this article is to analyze the experience of teaching English to first-year students at the National University of Ostroh Academy and present recommendations regarding the efficient ways of organizing individual work of students. The attention is drawn to the requirements to basic language skills knowledge with reference to the Curriculum for English language development for universities and institutes. Theoretical and practical results of the research focus on the analysis of approaches to self-study of students, as well as forms, types and means of students' individual work. Five approaches to individual work organization were defined. They are: systematic, communicative, person-oriented, activity-oriented, and cultural. The forms of self-study are defined as individual, in pairs, and group projects. Due to this, the list of recommendations how to organize the individual work of students while using innovative means of teaching English as a second language has been suggested.

Key words: individual work, student, self-learning activities, guidance and recommendations.

РОЛЬ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ПЕРВОГО КУРСА В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПРИ ПОДГОТОВКЕ БАКАЛАВРОВ ЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Статья посвящена проблеме организации самостоятельной работы студентов-филологов. В статье проанализирована роль самостоятельной работы студентов, подходы к организации самостоятельной работы, а также формы, виды и способы организации самостоятельной работы студентов в процессе овладения английским языком для профессионального общения. Предложено учебно-методические рекомендации организации самостоятельной учебной деятельности при изучении английского языка в вузе.

Ключевые слова: самостоятельная работа, студент, самостоятельная учебная деятельность, учебно-методические рекомендации.

Постановка проблеми. Глибокі трансформаційні процеси в українському суспільстві зачіпають і сферу вищої освіти. Стає зрозумілим, що без висококваліфікованих кадрів, які володіють іноземними мовами і можуть акумулювати міжнародний досвід, неможливо успішно розбудувати власну державу. Сьогодні у вітчизняній освітній практиці ми спостерігаємо певну колізію: з одного боку, новий Закон України «Про вищу освіту» [5] від 01.07.2014 регламентує зменшення кількості аудиторних годин, а з іншого, формування висококваліфікованого фахівця передбачає відповідний час для його підготовки. Особливо важливе значення має підготовка висококваліфікованого філолога іноземних мов, який володіє комунікативною компетентністю і має сформовані комунікативні навички і уміння.

Виходом з ситуації є належна організація самостійної роботи студентів-філологів. Їй потрібно приділяти особливу увагу вже з першого курсу. На жаль, за свідченнями викладачів вищої школи, інтелектуальний потенціал сучасної молоді з року в рік не стає кращим, а сучасна школа недостатньо готує учнівську молодь до самостійної роботи з основ наук. У цих умовах на викладачів, які працюють зі студентами-першокурсниками, лягає чи не найбільша відповідальність не лише формувати відповідні навички та розвивати уміння у майбутніх фахівців, але й навчати їх самостійно працювати і забезпечувати навчально-методичними рекомендаціями. Це допоможе здійснювати корекцію самостійної навчальної діяльності серед менш підготовлених студентів та вдосконалити навчальну діяльність серед більш результативних. Адже усі групи студентів є різнорівневими, тому й виникає проблема у формуванні універсальних навчально-методичних рекомендацій щодо організації самостійної роботи студентів першого курсу. Викладач, який працює зі студентами, має бути достатньо компетентним щодо організації самостійної навчальної діяльності студентів згідно з їхніми індивідуальними особливостями та потребами у процесі оволодіння іноземною мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації самостійної роботи студентів знайшло відповідне відображення у науковій та навчально-методичній літературі. Різні аспекти проблеми самостійної роботи студентів розглянуто в дослідженнях вітчизняних науковців (А. М. Алексюк, В. К. Буряк, О. В. Заїка, Л. В. Клименко, В. А. Козаков, В. В. Луценко, В. Д. Мороз, та ін.). Дослідженню самостійної роботи студентів при вивченні іноземної мови присвячено низку наукових розвідок, які вирішують окремі питання цієї проблеми (Т. М. Гусак, Л. І. Іванова, К. Б. Карпов, А. С. Лур'є, М. В. Ляховицький, О. Г. Малінко, З. В. Матукайтес, С. Ю. Ніколаєва, І. П. Павлова, С. Б. Решетняк та ін.) [2; 4] та загальні проблеми в цілому (Т. М. Біла, Л. М. Журавська А. С. Кузьміна, Л. О. Лужних та ін.) [1; 3]. Використання комп'ютерних технологій у навчальній і самостійній роботі студентів досліджували З. В. Данилова, Н. С. Завізна, А. А. Зернецька, Г. О. Козлакова, В. С. Краснопольський, Н. І. Муліна, Л. І. Павлюк, О. А. Палій, Ю. П. Рева, Т. В. Солодка, К. К. Стеблева, С. М. Яшанов та ін. [6; 8]. Але, на жаль, у навчально-методичній літературі бракує напрацювань щодо забезпечення самостійної роботи студентів першого курсу мовних спеціальностей.

Метою нашої статті є аналіз та презентація досвіду методичного забезпечення студентів I курсу мовних спеціальностей на прикладі студентів бакалавріату Національного університету «Острозька академія».

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до нового Закону про вищу освіту і нових вимог до вищої професійної освіти зростає роль самостійної роботи студентів. В педагогіці самостійну роботу трактують як форму організації навчальної діяльності, яка здійснюється під прямим або непрямым керівництвом викладача, в ході якої студенти з різним рівнем самостійності виконують завдання з метою отримання знань, формування навичок, розвитку умінь і особистих якостей майбутнього фахівця [1, с.198]. Основними ознаками самостійної роботи студентів є наявність пізнавального, проблемного або практичного завдання, виділення певного часу на його виконання; прояв інтелектуальної напруги студентів для оптимального виконання завдання; самостійність і активність студентів у процесі виконання завдання; володіння студентами навичками самостійної роботи; здійснення керівництва самостійної роботи викладачем і самоорганізація самого студента у процесі виконання самостійної роботи [6, с.18]. У процесі виконання самостійної роботи виділяють різні її типи. Так, відтворюючий тип самостійної роботи передбачає виконання типових вправ за зразком. Реконструктивно-варіативний тип самостійної роботи має на меті використання відомих знань студентів для виконання навчальних завдань. Творчий тип самостійної роботи передбачає навчальну діяльність студентів з використанням нових ідей, способів виконання, формулювання нових знань у процесі виконання завдань [8, с.67].

Організація самостійної роботи студентів першого курсу іноземної філології має ґрунтуватися на певних концептуальних засадах: на низці наукових **підходів**, відповідному змісті, формах, методах і засобах навчальної роботи. Головними принципами організації самостійної роботи студентів-першокурсників виступають системний, діяльнісний, комунікативний, особистісний та культурологічний. **Системний підхід** передбачає розглядати самостійну роботу студента-першокурсника у його тісній співпраці з викладачем, у зв'язку аудиторної і самостійної роботи, через забезпечення необхідною навчальною літературою та навчально-методичними посібниками і рекомендаціями, виконання самостійних завдань і їх контроль, взаємопов'язаний розвиток різних видів мовленнєвої діяльності. **Діяльнісний підхід** у самостійній роботі студента-філолога першого курсу спрямовує його залучення до активної мовної та мовленнєвої діяльності, роботу з тлумачними та перекладними словниками, довідниками, граматичними посібниками, на використання активних та інтерактивних методів самостійної навчальної діяльності, які дозволяють розглядати самостійну роботу як активну комунікативно спрямовану діяльність. **Комунікативний підхід** у самостійній роботі передбачає підготовку студента до комунікативної діяльності та її здійснення під час самостійної роботи: а лабораторії, спілкуючись з іншими студентами, здійснюючи комунікацію під час читання і письмової діяльності. **Особистісний підхід** покликаний враховувати мотиваційну сферу студентів та їх індивідуально-психологічні особливості при роботі з навчальними матеріалами. **Культурологічний підхід** у процесі самостійної роботи студентів-першокурсників має на меті глибше пізнавати культуру країни, мова якої вивчається, через використання автентичних матеріалів, розміщених у мережі Інтернет та ресурсному центрі університету

Самостійна робота студентів-філологів першого курсу передбачає також використання різних форм навчальної діяльності. Найбільш поширеною з них під час самостійної роботи є **індивідуальна робота**, що передбачає виконання некомунікативних вправ, спрямованих на засвоєння фонетичного, лексичного і граматичного матеріалу; умовно-комунікативних вправ для підготовки монологічного та діалогічного мовлення та комунікативних вправ з усного мовлення, читання і писемного мовлення. **Парна самостійна робота** студентів-філологів дозволяє повніше використовувати потенціал іноземної мови як засобу спілкування. Робота зі студентом-колегою, спілкування, використовуючи сучасні комп'ютерні технології, Skype, Viber, інші програми, підготовка парних завдань, переважно у діалогічному мовленні готує студента до спілкування і комунікативної взаємодії у реальних умовах майбутньої професійної діяльності. **Групово самостійна робота** студентів-філологів першого курсу є вищим рівнем комунікативної взаємодії, коли об'єднуються зусилля групи студентів. Вона передбачає виконання групових проєктів, підготовку презентацій, полілогів, інсценізацій, міні-конференцій, круглих столів, прес-конференцій тощо.

Найбільш поширеними і прийнятними **методами самостійної роботи** для студентів-філологів мовних спеціальностей є рольові і ділові ігри, драматизація, метод вправ. Варто виокремити, що змістом самостійної роботи студентів є формування спеціальних навичок роботи з книгою, виконання вправ, отримання фонетичних, лексичних та граматичних знань і на їх основі формування фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, розвиток умінь аудіювання, усного мовлення, читання та писемного мовлення.

У процесі самостійної роботи використовуються **різні види прав**: некомунікативні, умовно-комунікативні та комунікативні. Засобами для самостійної роботи студентів-філологів першого курсу є картки з навчально-методичними реко-

мендаціями щодо організації самостійної роботи, роздатковий матеріал для виконання самостійних завдань різного рівня і змісту, а також посібники і підручники, навчально-методичні комплекси, словники.

Попри те, що в Україні не існує типової навчальної програми з англійської мови у ВНЗ для студентів-філологів, програмні вимоги, які ставляться до студентів мовних спеціальностей повинні відповідати Національній програмі з англійської мови для підготовки спеціалістів у ВНЗ – Curriculum for English language development for years one to four in universities and institutes [11], яка була розроблена Британською Радою (British Council) та рекомендована Міністерством освіти і науки України в 2001 році. Відповідно до цих вимог, підготовка студентів першого курсу бакалавріату в Національному університеті «Острозька академія» проводиться на загальноєвропейському рівні B2 [11, с.112].

У ході емпіричного дослідження, проведеного серед студентів 1 курсу факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія» було узагальнено уміння студентів 1 курсу працювати самостійно. Наведені нижче дані сформульовано у відповідності до вимог Навчальної програми з курсу «Англійська мова 101» [2].

Студенти 1 курсу мовних спеціальностей **вміють**: користуватися електронними перекладними та тлумачними словниками; усвідювати основні ідеї складних текстів конкретної тематики; аудіювати короткі автентичні відео-матеріали включаючи перегляд із субтитрами; структурно правильно написати рекламне оголошення, електронний лист, неформальний лист, розповідь, опис відомої людини, лист-скаргу, діловий лист, есе, яке допомагає вирішити проблему, тощо; висловлюватися у різних контекстах (індивідуальні презентації, монологи); робити порівняння, надання поради, висловлення співчуття, прохання про послугу, обговорення важливих речей, висловлення власної позиції, поширення новин, опис людей, знайомство; вживати активний лексичний матеріал у усному та писемному мовленні, тощо.

У процесі емпіричного дослідження було виявлено прогалини у здатності студентів першого курсу працювати самостійно. Так, студенти 1 курсу мовних спеціальностей **не вміють** належним чином користуватися паперовими тлумачними словниками, словниками фразеологічних виразів та фразових дієслів; розуміти основні ідеї складних текстів абстрактної тематики; самостійно використовувати Інтернет-ресурси для розвитку навичок і вмінь; розуміти автентичні відео-матеріали: цілі документальні та художні фільми без субтитрів; висловлюватися у різних контекстах (рольові ігри, спонтанні діалоги); граматично правильно написати рекламне оголошення, електронний лист, неформальний лист, розповідь, опис відомої людини, лист-скаргу, діловий лист, есе, яке допомагає вирішити проблему, тощо; вживати фразові дієслова у писемному та усному мовленні, тощо.

На основі професійного досвіду, наводимо навчально-методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів беручи до уваги наукові підходи, основні форми, засоби і методи організації самостійної роботи студентів-філологів першого курсу. Оскільки на сучасному етапі існує тісний зв'язок між організацією самостійної роботи студентів та використанням інформаційно-комунікаційних технологій, вважаємо, що самостійна навчальна діяльність студентів сьогодні неможлива без використання інформаційно-комунікаційних технологій, які формують навички самоорганізації та самоосвіти і є інтерактивними платформами для вивчення іноземних мов.

Наводимо навчально-методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів мовних спеціальностей вищих навчальних закладів.

Для студентів-філологів першого курсу корисним є використання автентичних навчально-методичних комплексів з викладання англійської мови британських видавництв, які місять контрольні запитання для самоконтролю, самоперевірки та самопідготовки, граматичний довідник, тематичний словник, (наприклад, комплекс Total English [13], який ще й дозволяє використовувати інтерактивну навчальну платформу MyEnglishLab, VocabTrainer, та ін), тощо.

Слід також використовувати платформи Google Classroom для швидкого і зручного консультування студентів, розповсюдження завдань для самостійної роботи та безпосередньо перевірки робіт студентів [12] (до прикладу, платформа Google Classroom дозволяє викладачеві робити автоматично копії завдань для кожного студента, а також контролювати виконання завдання студентом, перевіряти та надсилати на доопрацювання, і т. д.).

Стане у пригоді студентам використання фонетичних тренувальних ресурсів від English Central, які дають можливість студентам самостійно тренувати вимову певних звуків і слів, записувати та отримувати професійний аналіз про правильність чи неправильність вимови, також викладач має можливість прослуховувати аудіо записи виконання вправ для самостійної роботи студентами, тощо.

Для розвитку умінь аудіювання важливим є використання бази відео-уроків TED Talks для розвитку слухання і говоріння, де запропоновано розробки відео-уроків, які місять тексти успішних тематичних доповідей та комплекс граматичних і лексичних вправ до них, та ін.

Використання відео-уроків від EngVid.com слугуватиме для формування граматичних, лексичних та фонетичних навичок [14] (до прикладу, портал EngVid.com вміщує близько 1000 відео-уроків від 11 викладачів-носіїв мови, які різняться за лексичною, граматичною, фонетичною тематикою, за звичай місять контрольні запитання після відео – quizzes, тощо).

Для розвитку писемного мовлення рекомендуємо використання банку письмових робіт від British Council для розвитку писемного мовлення, де запропоновано зразки автентичних робіт носіїв мови, які студенти можуть використовувати виконуючи самостійні письмові роботи, (наприклад, postcard, email, invitation, story, тощо).

Збагаченню словникового запасу слугуватиме використання тренувальних карток Quizlet для формування лексичних навичок (до прикладу, цей навчальний електронний інструмент, який дозволяє генерувати тренувальні картки для вивчення нових слів і виразів та їх дефініцій, містить більше 100 мільйонів таких тренувальних карток і дозволяє студенту самостійно і швидко опанувати лексичний матеріал), та інші.

Варто зазначити, що викладачі кафедри англійської мови та літератури Національного університету «Острозька академія» у процесі викладання англійської мови активно використовують платформу Google Classroom, користуються фонетичними тренувальними ресурсами English Central, відео-уроками TED Talks, граматичними презентаціями EngVid.com, лексичними тренувальними картками Quizlet, банком письмових робіт British Council, тощо. Ці та інші форми та засоби організації самостійної роботи студентів уможливають зробити навчальний процес інноваційним, цікавим та привабливим для студентів, що вивчаються англійську мову у ВНЗ.

Висновки. Таким чином, самостійна робота студентів-філологів першого курсу відіграє важливу роль у формуванні мовленнєвої компетенції під час підготовки бакалаврів мовних спеціальностей у зв'язку із зменшенням аудиторних годин, що регламентується новим Законом України «Про вищу освіту», перенесення акценту на самостійну роботу. Ефективна організація самостійної роботи студентів-філологів першого курсу ґрунтується на низці підходів, форм, методів, засобів навчання. Вона неможлива без використання інформаційно-комунікаційних технологій, які спрямовані на те, щоб навчити студента працювати самостійно розвиваючи уміння аудіювання, читання, усного та писемного мовлення, тощо. Само-

стійну роботу студентів у процесі вивчення англійської мови у ВНЗ викладачу необхідно організувати використовуючи інтернет-ресурси, роздатковий матеріал, відповідні методичні рекомендації.

Перспективами подальших пошуків у цьому напрямку ми вбачаємо дослідження подолання труднощів і перешкод в організації самостійної роботи студентів мовних спеціальностей у процесі самостійного навчання.

Література:

1. Андреев В. И. Педагогика творческого саморазвития / В. И. Андреев. – Казань : Изд-во Казанского университета, 1998. – 318 с.
2. Анотація курсу «Англійська мова». Національний університет «Острозька академія» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.oa.edu.ua/ua/departments/filologist/filol_literature/annotacija_kursiv
3. Гусак Т. М., Малінко О. Г. Підвищення самостійності студентів під час вивчення іноземних мов / Т. М. Гусак, О. Г. Малінко // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 4.
4. Журавська Л. М. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у ВНЗ / Л. М. Журавська // Освіта та управління. – Т. 3. – 1999.
5. Закон України «Про вищу освіту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/law/2235/list/2>
6. Казакова А. Г. Организация самостоятельной работы студентов : метод. пособие / А. Г. Казакова. – М., 1997. – 29 с.
7. Панасюк А. В. Организация тестового контролю з іноземної мови у процесі самостійної навчальної діяльності студентів вищих технічних навчальних закладів: дис. канд. пед. наук / А. В. Панасюк. – 2007. – 303 с.
8. Пидкасистый П. И., Портнов М. Л. Искусство преподавания / П. И. Пидкасистый, М. Л. Портнов. – М. : Педагогического общества России, 1999. – 212 с.
9. Решетняк С. Б. Роль викладача в організації самостійної роботи студентів / С. Б. Решетняк // Актуальні проблеми розвитку освіти і науки в умовах глобалізації : зб. наук. пр. / ред. О. Ю. Виготського. – Дніпропетровськ : Роял Принт, 2016. – Частина 1. – С. 181–184.
10. Стебльова К. К. Организация самостійної роботи студентів ВНЗ за допомогою засобів інформаційних технологій / К. К. Стебльова // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / ред. Л. Л. То-важнянський, О. Г. Романовський. – Харків : НТУ «ХП», 2012. – Вип. 30–31 (34–35). – С. 317–325.
11. Curriculum for English language development for years one to four in universities and institutes [Text] : draft 2 / S. J. Nikolajeva [a. o.] ; ed. A. Wareham ; Kyiv state linguistic university, Kharkiv state pedagogical university, Horlivka state pedagogical institute for foreign languages. – Kiev : The British Council, 2001. – 248 p. : tab. – ISBN 966-7890-06-5
12. Google Classroom. – [Electronic Source]. – URL : <http://classroom.google.com/>
13. Total English. – [Electronic Source]. – URL : <http://product.pearsonelt.com/newtotalenglish/>
14. EngVid.com. Free English Video Lessons. – [Electronic Source]. – URL : <http://www.engvid.com/>

УДК 811.111'37

О. І. Заграновська,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ МОВЛЕННЄВИХ АКТИВ ПОХВАЛИ ТА КОМПЛІМЕНТУ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОГО ТА АНГЛІЙСЬКОГО МОВЛЕННЯ)

У статті досліджуються мовленнєві акти похвали та компліменту та аналізуються їхні іллокутивні функції в процесі спілкування. На прикладах українською та англійською мовами розглянуто різновиди даних мовленнєвих актів та способи реалізації оцінки у процесі комунікації. Також з'ясована роль критерію щирості в даних висловлюваннях.

Ключові слова: мовленнєвий акт, похвала, комплімент, оцінка, комунікативний процес.

THE LINGUISTIC ANALYSIS OF THE PRAISE AND COMPLIMENT SPEECH ACTS (ON THE MATERIAL OF THE UKRAINIAN AND ENGLISH LANGUAGES)

The article focuses on the praise and compliment speech acts, their illocutionary aims have been analyzed. On the examples of the Ukrainian and English sentences different types of these acts have been studied and the objects of evaluation have been defined. The forms of the evaluation realization have also been explored.

It is a well-known fact that the communicative process between people is realized by means of the speech act, the components of which are the peculiarities of the interlocutors who perform social roles, psychological characteristics, moral, aesthetic ideals, cognitive features, etc. The speech act itself turns the utterance into the medium of the communicative meaning.

According to the recent researches of the linguists the speech act is interpreted as a purposeful speech action which is carried out according to the principles and rules of the language conduct which is explored within the frame of the pragmatic situation.

Since the problem of the speech acts is being extensively explored, it is important in our research to focus on the praise and compliment speech acts, to analyze their illocutionary functions, to define the objects of evaluation and on the examples to show different types of such acts and their realization in the communicative process.

Key words: speech act, praise, compliment, evaluation, communicative process.

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РЕЧЕВЫХ АКТОВ ПОХВАЛЫ И КОМПЛИМЕНТА (НА МАТЕРИАЛЕ УКРАИНСКОЙ И АНГЛИЙСКОЙ РЕЧИ)

В статье исследуются речевые акты похвалы и комплименты и анализируются их иллокутивные функции в процессе общения. На примерах украинского и английского языков рассматриваются разные виды данных речевых актов и способы реализации оценки в процессе коммуникации. Также определена роль критерия искренности в данных высказываниях.

Ключевые слова: речевой акт, похвала, комплимент, оценка, коммуникативный процесс.

Проблема мовленнєвого спілкування посідає дедалі вагоміше місце у сучасній комунікативно зорієнтованій лінгвістиці. Адже важливою є соціальна роль, яка реалізується в процесі спілкування людей, що викликає значний інтерес для подальшого аналізу проблеми як у вітчизняних, так і зарубіжних лінгвістів.

Відомо, що спілкування людей відбувається у межах комунікативного акту (далі – МА), складовими якого є особливості учасників комунікації (адресанта і адресата) як носіїв соціальних ролей, психічних властивостей, психологічних якостей, духовних, естетичних тощо ідеалів, когнітивних особливостей тощо [3, с. 186]. Саме МА перетворює мовне висловлювання в носія комунікативного смислу.